

*‘Ik onderschat de kracht
van het water niet’*

LEO HOOPERWERF KENT NIEUWKOOPSE Plassen
ALS ZIJN BROEKZAK

IEDER SEIZOEN ZIJN EIGEN PALING

DE OCHTENDZON GLOORT OVER HET KALM GOLVENDE WATER VAN DE NIEUWKOOPSE Plassen. PALINGVISSEr LEO HOOPERWERF TUURT IN STILTE OVER DE EINDELOOSHEID. OP WEG NAAR DE VOLGENDE FUIK. HIJ KENT DE WEG OP HET WATER ALS GEEN ANDER. ZIJN VADER, ZIJN OPA EN ZIJN OVERGROOTVADER WAREN OP DEZELFDE PLEK BEROEPSVISSEr. “HET WATER VERVEELT NOOIT. MAAR HET KAN ER OOK ERG SPOKEN.”

TEKST DOUWE ANNE VERBRUGGE FOTOGRAFIE OTTO KALKHOVEN

ONDER: Na het legen van een kleine tiental fuiken, vaart Leo met de boot naar huis.

LINKS: Op eigen werf.

LINKSONDER: De vangst wordt uit de boot geschept.

Hier en daar doemt nog wat nevel op als Leo Hoogerwerf zijn eerste fuik van de ochtend leegt. “Vier stuks. Niet slecht”, praat hij tegen zichzelf. De eerste fuik is volgens de Nieuwkoper een voorbode voor wat komen gaat. “Als er in de eerste fuik alleen een paar voorntjes zitten, weet je dat het een beroerde dag gaat worden. Dat de beroepsvisser bij het eerste ochtendglor erop uittrekt heeft geen specifieke reden. Niet meer althans. Vroeger werd er veel meer gestroopt. Dat was de reden om er vroeg bij te zijn. Je wilde die gasten voor zijn. Nu komt het weleens voor dat ik ’s middags de fuiken nakijk, maar eigenlijk is er niets mooiers dan ’s ochtends vroeg op de plassen te zijn.”

De grootste kunst van het vissen is natuurlijk weten waar de vis zit. “Op mijn zesde ging ik al met mijn vader mee. Een zwemdiploma had ik niet, maar ik kon wel zwemmen. Dus ik mocht mee. Mijn vader kon niet eens zwemmen, maar dat terzijde, haha. Het palingvissen heb ik dus met de paplepel ingegoten gekregen. Het blijft

een mysterieus beest, maar je weet op een end wel wat ze doen en waar ze dus zitten. Ieder seizoen kent zijn eigen paling, zeggen ze hier. In het voorjaar heb ik veel fuiken in ondiep water staan. De vissen gaan dan ‘rijen’ – kuit schieten – in het ondiepe water op de plassen. De paling trekt daar achteraan om het kuit op te eten. In de zomer vang ik goed als er veel hitte is, maar dat moet ook weer niet te lang aanhouden. En ja hoor, in de winter bij zacht weer en storm is het ook goed paling vangen. Maar dan moet je wel de plekkies weten... en nee, die ga ik je niet vertellen!”

GROOTSTE VIS

De 57-jarige beroepsvisser duwt de paal die het uiteinde van de fuik strak houdt, terug in de veenprut van de natuurplas en zwenzelt zijn buitenboordmotor aan. Hij heeft zo’n tachtig fuiken staan op de plassen. Plassen die honderden jaren geleden ontstonden door het afgraven van turf. “Eeuwenlang is hier geboerd, gevestigd, gejaagd, riet gesneden en veel gebaggerd. Dat

houdt de plas levend”, vertelt Leo terwijl hij op de volgende fuik afvaart. De laatste paar meter voor de fuik roeit hij. “Moet je nagaan, mijn vader roeide altijd. Die had geen buitenboordmotor. Hij had eelt op zijn kont van het roeien.” De tweede fuik van de ochtend telt één flinke paling. De onvermijdelijke vraag volgt: wat was zijn grootste paling ooit? “Dat moet een zesenhalfponder zijn geweest”, meldt Leo tussen neus en lippen door. “Zo’n meter lang en met de dikte van een herenpols.” Van de palingvangst alleen kan Leo Hoogerwerf zijn gezin niet onderhouden. Samen met zijn broer René verhuurt hij bootjes aan sportvissers. En ’s winters snijden de broers riet op en rondom de plassen. “Het is ieder seizoen mooi en iedere keer anders. Geen dag is hetzelfde. Of ik het water nooit angstaanjagend vindt? Neeuh... het is hier nergens dieper dan drie meter.

Tegelijk onderschat ik de kracht van het water niet. De zuidkant van het plassengebied is een open vlakte. Als het stormt, kom je amper onder het bruggetje door dat toegang biedt tot dit gedeelte van de plassen. Maar met stormweer wil je daar ook niet zijn. Ik ben daar een keer overvallen door een stormbui. De golven zwollen aan tot een meter hoog, dat voelt echt niet prettig. Binnen vijf minuten ben je wel weer aan de wal, maar toch. Ook al ken ik de plassen als mijn eigen broekzak, ik ben altijd op mijn hoede. Je moet weten wat je doet en niet overmoedig worden.”

BRASEBALLEN

Na het legen van een kleine tien fuiken vaart Leo met de boot naar huis. Over vijf, zes dagen keert hij bij deze fuiken terug. Zo komen alle tachtig fuiken aan de beurt. Bijvangst gaat terug

BOVEN: Aan een spies rijgt Leo tien tot elf palingen.

RECHTS: "Er moet genoeg ruimte tussen zitten, anders plakken ze tijdens het roken aan elkaar."

'Mijn opa gebruikte deze plankies al: helemaal doorrookt en daardoor keihard'

het water in. "Dat was vroeger anders. We waren thuis met dertien kinderen. Voortjes werden door mijn moeder gebakken en gingen in het zuur, de graten verteerden door dat zuur. Hoe dat smaakte? Vooral erg zuur! En van brasem maakte moeders brasemballen. Een soort gehaktballen, maar dan van brasem. Die werden in olie gebakken. Ach ja, of het nou echt lekker was... er ging en gaat niets boven een vers gerookte paling. En hoewel die voor de verkoop waren, hielden we de dunne palinkjes voor onszelf."

Thuis achter op het erf verdwijnen de palingen in de viskaren die in het water hangen en begint Leo aan zijn volgende rituele klusje van de dag: het roken van de palingen. Aan een spies rijgt hij tien tot elf palingen. "Er moet genoeg ruimte tussen zitten, anders plakken ze tijdens het roken aan elkaar." De rooktonnen worden met gekloofde stukjes eikenhout aan de praat gebracht. Als de fik erin zit dooft Leo het vuur met wat zaagsel en worden de palingen boven aan de rookkast gehangen. "Na vijf minuten zijn de palingen al gaar, vanaf dat moment leg ik de bovenkant van de ton dicht met plankjes. Dan begint het echte roken. Deze plankies zijn niet kapot te krijgen. Helemaal doorrookt en daardoor keihard. Mijn opa gebruikte ze al. Maar verder is er weinig bijzonders aan dat

roken hoor. Ik weet niet beter dan dat ik het altijd al gedaan heb. Je moet het vuur een beetje kunnen sturen. Om het kwartier ga ik kijken of het goed gaat. Afhankelijk van de weersomstandigheden rook ik de palingen één tot anderhalf uur."

STEVIGE NIEUWKOPER

En dan de viskeuring door de meester zelf. In een handomdraai trekt Leo de paling zijn jas uit. "Als ik klaar ben met roken, kan ik er moeilijk van afblijven. Drie palingen in de week eet ik toch zeker wel. Van de graat natuurlijk. De Nieuwkoper paling is vetter en steviger dan kweekpaling. Gewoon omdat deze paling de tijd heeft gekregen om in de natuur langzaam te groeien. Maar de Nieuwkoper paling is ook steviger dan de IJsselmeerpaling. Die is wat zachter. Sommige mensen vinden dat heerlijk, ik niet echt. Ze zijn wat snotteriger, zoals ik dat noem. Waar dat aan ligt, weet ik niet. Waarschijnlijk toch aan de voeding en de leefomgeving."

'Als ik klaar ben met roken, kan ik er moeilijk van afblijven'

De rooklucht uit de rookkasten 'alarmeert' de omwonenden. De eerste klanten komen de vissersschuur binnengelopen. "De meeste klanten ken ik al jaren. Uit het dorp natuurlijk, maar ze komen ook vanuit het Haagse." Leo weegt en pakt de bosjes palingen in. Handje contantje wordt er afgerekend, zoals dat hier hoort. □

